

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 3.
ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.3.127>

УДК 658.589:336.018

Н. А. Шукіна,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,

Одеський національний економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-7996-2389>

А. Г. Кацідим,

здобувач ступеня доктор філософії зі спеціальності 072 Фінанси,

банківська справа, страхування та фондовий ринок,

Одеський національний економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-8680-6038>

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

N. Shykina,

PhD in Economics, Assistant Professor of the Department of Finance,

Odessa National Economic University

A. Katsidym,

Postgraduate student, specialty 072 Finance, Banking, Insurance and Stock

Market, Odessa National Economic University

FINANCING OF INNOVATIVE PROCESSES IN THE CONTEXT OF INCREASING THE LEVEL OF STATE DEBT SECURITY

У статті розглядаються питання щодо фінансового забезпечення інноваційних процесів у вітчизняній економіці. У роботі досліджено місце України у міжнародному Глобальному інноваційному рейтингу. Проведено аналіз фінансування інноваційних процесів у відсотках до ВВП України та зроблено висновок про надзвичайно малий рівень такого фінансування – менше 0,4 % протягом тривалого часу. Визначено, що протягом останніх років основним джерелом фінансування інноваційної діяльності є власні кошти підприємств. У роботі досліджена динаміка державного та гарантованого боргу в Україні, оцінено стан боргової безпеки та основні ризики. Зроблено висновки, що недостатній рівень інноваційної активності є однією з вагомих причин щодо зниження ефективності діяльності підприємницького середовища, втрати належного рівня прибутковості та конкурентоспроможності підприємств і призводить, в цілому, до втрати фінансової стабільності та зростання рівня боргових зобов'язань країни. Результати проведеного дослідження свідчать про нагальну необхідність прийняття важливих рішень у сфері фінансової підтримки інноваційних процесів в економіці держави.

The article discusses issues related to the financial support of innovation processes in the domestic economy. The purpose of the article is to study the sources of financing for innovation processes in Ukraine and to analyze the innovation activity of domestic enterprises as an important factor in economic development and improving the level of debt security of the state. The object of the study is innovative processes at domestic enterprises and their financing. The paper examines Ukraine's place in the international Global Innovation Index. It has been determined that in recent years there has been a decline in rating positions, and in 2025 the country ranked 66th (in 2023 - 55th). The article analyzes the financing of innovative processes from Ukraine's GDP and concludes that the level of such financing is extremely low – less than 0.4% over a long period of time. Along with the destructive processes of the Russian Federation's

military aggression and the intensification of the crisis, the insufficient level of state funding has led to a decrease in the number of enterprises implementing innovative processes. It has been proven that in recent years, the main source of financing for innovative activities has been the enterprises' own funds (over 70% of financing). The paper examines the dynamics of public and guaranteed debt in Ukraine. It has been determined that in recent years there has been a significant increase in debt obligations, especially external public debt, the state of debt security and the main risks were assessed. It is concluded that the insufficient level of innovation activity is one of the significant reasons for the decline in the efficiency of the business environment, the loss of the proper level of profitability and competitiveness of enterprises, and leads, in general, to the loss of financial stability and an increase in the country's debt obligations. The results of the study indicate an urgent need to make important decisions in the field of financial support for innovative processes in the state economy. It is necessary to create and develop an effective mechanism for direct and indirect financing of innovation processes in business structures in order to ensure the introduction of modern high-performance technologies, the creation of competitive innovative products for the growth of enterprise efficiency, and the improvement of the country's financial and debt security.

Ключові слова: *інноваційні процеси, фінансування, боргова безпека, інноваційна активність, інноваційна продукція.*

Keywords: *innovative processes, financing, debt security, innovative activity, innovative products.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Функціонування вітчизняної економіки сьогодні ускладнено впливом багатьох негативних факторів та кризових явищ, передусім, внаслідок агресії Російської Федерації проти України та проведення бойових дій на Сході та Півдні країни, постійного

знищення матеріально-технічної бази підприємницьких структур по всій території нашої держави. Економіка України потребує фінансової підтримки країн-партнерів у довгостроковій перспективі. Важливого значення набуває також використання боргових коштів міжнародних фінансових інституцій. Однак зворотною стороною цих процесів є поглиблення боргових зобов'язань та зниження рівня боргової безпеки країни.

Перспективним напрямом підвищення ефективності діяльності підприємницького середовища, розвитку економіки та забезпечення підвищення рівня боргової безпеки країни є активізація інноваційної діяльності, впровадження сучасної високопродуктивної та енергозберігаючої техніки і переорієнтація на перспективні високотехнологічні сфери діяльності, зокрема і у військово-промисловому комплексі. Тому зазначена тема є надзвичайно актуальною та перспективною в сучасних вітчизняних реаліях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо необхідності активізації інноваційної діяльності для розвитку вітчизняної економіки досліджувало багато вчених та практиків. Зокрема такі науковці як О.Г. Вагонова, С.В. Госалова та Є.В. Терехов досліджували сучасне становище інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств в динаміці останніх років і визначили основні тенденції інноваційного розвитку та першопричини зниження інноваційної активності підприємств [1]. Дослідники С. Заїка, О. Грідін, О. Заїка [2], М. Зозуляк [3], Ю.К. Маслов, В.Г. Семенова [4] в своїх наукових працях розглядали проблематику фінансування інноваційного розвитку підприємств в Україні, види та доступність джерел фінансування, можливість залучення альтернативних джерел та напрями фінансового забезпечення інноваційних процесів. Н.В. Ярова, О.В. Воркунова та В.В. Барішнікова дослідили зарубіжний досвід державної підтримки інноваційного розвитку, визначили особливості, напрями та форми державної фінансової підтримки в розвинених країнах, обґрунтували доцільність використання зарубіжного досвіду державного впливу в економіці України [5].

Науковці Ю.А. Романовська та Л.В. Смоляр присвятили своє дослідження аналізу динаміка та структури державного боргу України в період війни, виявили значні фінансові проблеми в економіці та проаналізували основні наслідки зростання державного боргу для економіки країни [6]. В своїй науковій праці вчені З. Луцишин, О. Катрич, В. Хлопчик та Н. Южаніна дослідили фінансову безпеку держави як системну передумову соціально-економічної стійкості, представили інтегральну модель оцінювання фінансової безпеки на основі одинадцяти ключових індикаторів, провели оцінку та порівняльний аналіз економіки різних країн в період війн, визначили основні напрями досягнення фінансової безпеки держави для сталого повоєнного відродження [7].

Однак, незважаючи на значну кількість наукових статей, які відображають питання щодо важливості активізації інноваційного розвитку та підвищення рівня фінансової, у тому числі боргової, безпеки держави потребують уточнення сучасні тенденції інноваційного розвитку в Україні, вивчення джерел фінансування інноваційних процесів та їх зв'язок з підвищенням рівня боргової безпеки країни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження джерел фінансування інноваційних процесів в Україні та аналіз інноваційної активності вітчизняних підприємств як вагомого чинника економічного розвитку та підвищення рівня боргової безпеки держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток світової економіки базується на постійному впровадженні інноваційних процесів в діяльність підприємницьких структур та застосуванні новітніх технологій в усіх сферах економіки. Завдяки орієнтації на інноваційний розвиток спостерігаємо в останні десятиліття зростання та посилення ефективності економік таких країн як Південна Корея, Сінгапур, Китай та ін.

Стрімкий розвиток науково-технічного прогресу потребує швидкого впровадження інноваційних змін в діяльність підприємницьких структур для забезпечення технічного, технологічного і організаційного розвитку, які

мають бути спроможними ініціювати та активізувати інноваційні процеси. Інноваційна діяльність та формування інтелектуального капіталу набуває все більшого значення та стає важливим чинником зростання конкурентоспроможності підприємницьких структур в жорстких ринкових умовах [8].

Всесвітня організація інтелектуальної власності (WIPO) щорічно визначає Глобальний інноваційний індекс для країн світу за наступними групами критеріїв та показників:

- показники регуляторного середовища;
- оцінка бізнес-середовища;
- забезпечення людським капіталом та проведення досліджень;
- рівень та якість освіти;
- проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (R&D);
- розвиненість інформаційно-комунікаційних технологій;
- знання та результати наукових досліджень [9].

У 2025 році дослідження проводилось для 139 економік світу, у тому числі, і для економіки України. Відповідно до рейтингу в 10 найбільш інноваційних економік світу у 2025 році увійшли такі країни:

- 1) Швейцарія.
- 2) Швеція.
- 3) США.
- 4) Республіка Корея.
- 5) Сінгапур.
- 6) Великобританія
- 7) Фінляндія.
- 8) Нідерланди.
- 9) Данія.
- 10) Китай.

В 20 найбільш інноваційно-розвинених країн світу входять також Німеччина, Японія, Франція, Ізраїль, Гонконг, Естонія, Канада, Ірландія, Австрія та Норвегія [10].

У 2025 році Україна зайняла 66 місце в інноваційному рейтингу з 139 країн у світі та 35 позицію серед 39 країн Європи. У 2023 році Україна займала 55 місце у Глобальному інноваційному рейтингу серед досліджуваних країн [9, 10].

Зниження рівня рейтингу відбулось під впливом багатьох негативних факторів: продовження військових дій на території України, руйнування промислових та інфраструктурних об'єктів, міграція кваліфікованих кадрів в більш безпечні регіони країни та за кордон тощо. Проблеми фінансування в державі також сприяли зниженню рейтингових позицій у Глобальному інноваційному індексі. На рис. 1 представлено, яка питома вага видатків у ВВП України спрямовувалась на фінансування інноваційних процесів протягом останнього періоду.

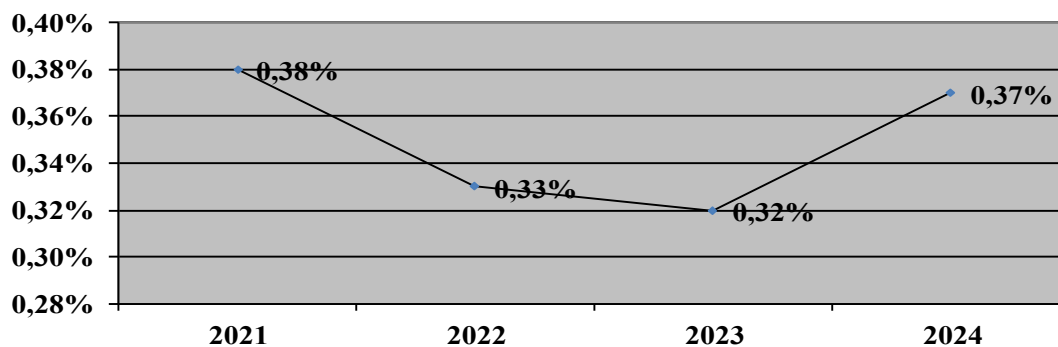

Рис. 1. Питома вага видатків у ВВП України для проведення наукових досліджень та розробок, %.

Джерело: сформовано на основі [11].

Аналіз даних, представлених на рис. 1, показує, що в цілому за весь період дослідження витрати у % до ВВП на проведення наукових досліджень займають незначну частку – менше 0,4 %.

На рис. 2 відображено кількість інноваційно-активних промислових підприємств в Україні протягом останнього періоду та кількість вітчизняних промислових підприємств, які реалізували інноваційну продукцію.

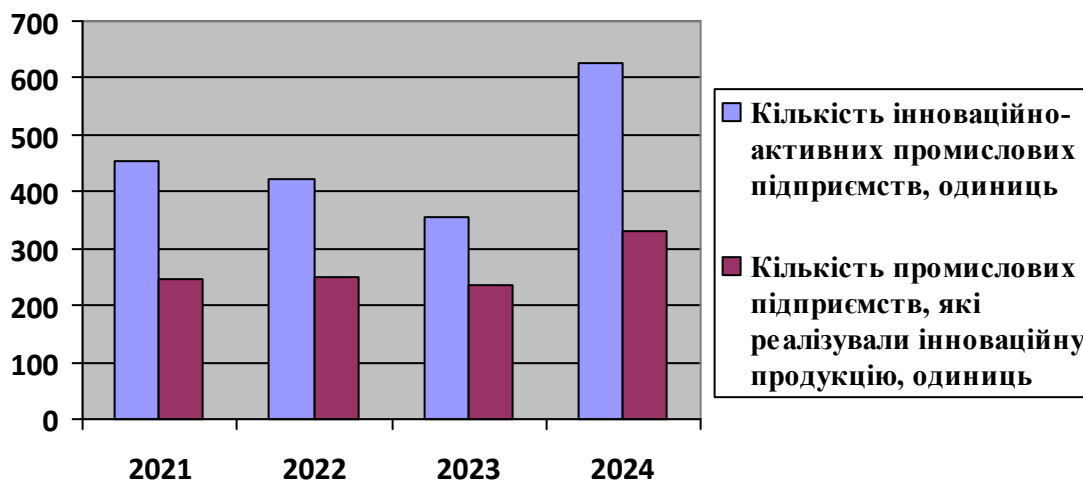

Рис. 2. Інноваційно-активні промислові підприємства України.

Джерело: сформовано на основі [11].

Аналіз даних на рис. 2 свідчить про наявність тенденції до зниження інноваційної активності вітчизняних підприємств з 2021 по 2023 рр. Проте, у 2024 році спостерігаємо як зростання кількості інноваційно-активних підприємств, так і кількості підприємств, які реалізували інноваційну продукцію. Однак частка таких підприємств залишається незначною у загальній кількості промислових підприємств в Україні (рис. 3).

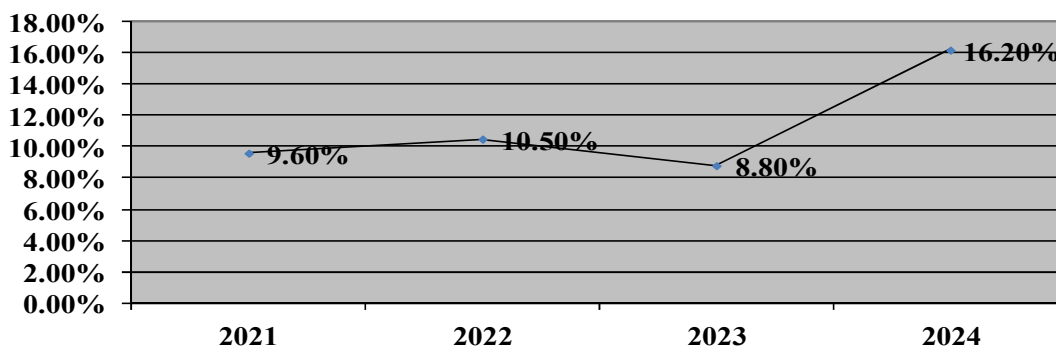

Рис. 3. Частка інноваційно-активних промислових підприємств у загальній кількості промислових підприємств в Україні, %.

Джерело: сформовано на основі [11].

Аналізуючи дані, які представлені на рис. 1-3, можна зробити загальний висновок про недостатню активність вітчизняних підприємств в освоєнні інноваційної продукції та впровадженні інноваційних технологій, що має безпосередній негативний вплив на показники прибутковості підприємств, на зниження рівня конкурентоспроможності продукції та технологій. Аналіз статистичної інформації показує, що одним із основних джерел фінансування інноваційних проєктів є власні кошти підприємств та організацій: 79,78 % у 2021р., 78,90 % у 2022 р., 81,74 % у 2023 р. та 71,68 % у 2024 р. [11].

Таке положення потребує прийняття низки невідкладних заходів, спрямованих на створення відповідних умов та мотиваційного механізму для сприяння інноваційному розвитку економіки України. Важливого значення набуває також пряме та опосередковане фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємницьких структур, застосування сучасних підходів у кредитуванні та оподаткуванні підприємств, що реалізують інноваційні проєкти. Нагальність вирішення зазначених проблем диктується багатьма обставинами, зокрема, зростанням боргових зобов'язань країни протягом останніх років (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка державного та гарантованого боргу в Україні, млрд грн

Показники	31.12.21	31.12.22	31.12.23	31.12.24	Темп приросту 2024до 2021, %
Загальна сума державного та гарантованого боргу	2672,06	4075,45	5519,51	6980,99	161,26
Державний борг, у тому числі:	2362,72	3715,13	5188,09	6692,47	183,25
-внутрішній борг	1062,56	1389,69	1587,70	1863,13	75,34
-зовнішній борг	1300,16	2325,44	3600,39	4829,34	271,44
Гарантований державою борг, у тому числі:	309,34	360,32	331,41	288,51	-6,73
-внутрішній борг	49,04	72,20	68,80	69,36	41,44
-зовнішній борг	260,30	288,12	262,61	219,15	-15,81

Джерело: сформовано на основі [12].

Аналіз даних табл. 1 свідчить про зростання на 161,26 % за період дослідження загальної суми державного та гарантованого боргу. Найбільше збільшення спостерігаємо за зростанням державного зовнішнього боргу – на 271,44 %.

Зазначена вище динаміка потребує більш поглибленого аналізу з оцінкою стану боргової безпеки держави, потенційних та наявних ризиків, а також пошуку шляхів мінімізації боргового навантаження на державу, зокрема, через активізацію інноваційних процесів. До 11.08.2025 року в Україні практично єдиним нормативним документом, який дозволяв оцінити рівень фінансової (зокрема, боргової) безпеки, а також економічної безпеки держави загалом, були Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року № 1277, в яких було зазначено, що «боргова безпека - відповідний рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та оптимального співвідношення між ними, достатній для задоволення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує суверенітету держави та її фінансовій системі» [13].

Незважаючи на втрату чинності Методичні рекомендації дозволяли певною мірою оцінити стан боргової безпеки держави, навіть з урахуванням недоліків оцінки багатьох складових економічної безпеки. Враховуючи те, що станом на лютий 2026 року відсутній альтернативний документ, доцільно скористатись Методичними рекомендаціями 2013 року тим більше, що з одного боку вони фактично не втратили актуальності (навіть за умови втрати чинності), а з іншого – вони з втратою чинності відкрили простір для наукового пошуку та пропозицій щодо їх удосконалення.

Відповідно до Методичних рекомендацій першим з п'яти (та можна вважати основним) індикатором був та фактично залишається індикатор

«Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, відсотків», який дозволяє оцінити рівень боргового навантаження на державу.

Таблиця 2. Оцінка рівня боргової безпеки України за індикатором «Відношення обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, відсотків»

Рік	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ВВП, млрд грн	3977,2	4222,0	5450,8	5239,1	6628,0	7662,4
Темпи росту ВВП, % до попереднього року	111,7	106,2	129,1	96,1	126,5	115,6
Державний та гарантований державою борг України, млрд грн	1 998,3	2 551,9	2 672,0	4 072,9	5 519,5	6 981,0
Темпи росту державного та гарантованого державою боргу України, % до попереднього року	92,1	127,7	104,7	152,4	135,5	126,5
<i>Державний та гарантований державою борг України, % до ВВП</i>	<i>50,24</i>	<i>60,44</i>	<i>49,02</i>	<i>77,74</i>	<i>83,28</i>	<i>91,11</i>
Видатки Державного бюджету на обслуговування боргових зобов'язань, млрд грн	119,3	120,7	153,1	159,7	252,2	304,1
<i>Видатки Державного бюджету на обслуговування боргових зобов'язань, % до ВВП</i>	<i>3,0</i>	<i>2,9</i>	<i>2,8</i>	<i>3,0</i>	<i>3,8</i>	<i>4,0</i>

Джерело: розраховано авторами з використанням матеріалів [12, 14]

Відповідно до Методичних рекомендацій зазначений індикатор при досягненні 60 % та більше потрапляє у критичну зону та є маркером критичного боргового навантаження на державу. Проведені розрахунки свідчать, що найбільш критична ситуація щодо стану боргової безпеки в Україні (з подальшим погіршенням показників) мала місце, починаючи з 2022 року, та була обумовлена повномасштабною агресією з боку Російської Федерації. Цей показник також регламентується Ст.18 Бюджетного Кодексу України, у якій зазначено, що «Загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на кінець бюджетного періоду не може

перевищувати 60 відсотків річного номінального обсягу валового внутрішнього продукту України» [15], що у свою чергу відповідає також одному з Маастрихтських критеріїв, вимоги якого не допускають не тільки перевищення 60 % від ВВП, а навіть стійке наближення до такого рівня.

У свою чергу погіршення стану боргової безпеки призвело до суттєвого зростання видатків державного бюджету на обслуговування боргових зобов'язань з 2022 року, що негативно вплинуло також на стан бюджетної безпеки держави (табл. 2). Видатки державного бюджету на обслуговування боргових зобов'язань у % до ВВП за результатами 2024 року майже у 10 разів перевищили видатки для проведення наукових досліджень та розробок (рис. 1, табл. 2).

Одним із суттєвих недоліків Методичних рекомендації при аналізі стану боргової безпеки можна вважати у тому числі відсутність індикатора, який дозволяє оцінити співвідношення державного внутрішнього та державного зовнішнього боргів.

Таблиця 3. Питома вага внутрішнього та зовнішнього боргів у складі державного боргу України

Показники	31.12.21	31.12.22	31.12.23	31.12.24	3.12.25
Державний борг, млрд грн	2362,72	3715,13	5188,09	6692,47	8766,00
у тому числі:					
-внутрішній борг, млрд грн	1062,56	1389,69	1587,70	1863,13	1967,21
-зовнішній борг, млрд грн	1300,16	2325,44	3600,39	4829,34	6798,79
Питома вага внутрішнього боргу, %	44,97	37,41	30,60	27,84	22,44
Питома вага зовнішнього боргу %	55,03	62,59	69,40	72,16	77,56

Джерело: розраховано авторами з використанням матеріалів [12]

Сформована достатньо негативна тенденція щодо щорічного збільшення питомої ваги зовнішнього боргу у складі державного боргу України у першу чергу обумовлена критичною необхідністю залучення

зовнішніх ресурсів для посилення оборони та захисту України у наслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації. Ці вимушені кроки дозволяють Україні тримати оборону та поступово звільняти окуповані території. Але в умовах мирних часів таке співвідношення здатне створювати реальні загрози не тільки у фінансовій сфері, а також формувати фінансово-економічну, та навіть політичну, залежність від зовнішніх кредиторів.

Важливим показником, за яким необхідно оцінювати стан боргової безпеки, має стати «частка коштів на інвестиції та інновації» у загальній сумі державного боргу, що дозволить відстежувати економічну ефективність залучених коштів та їх потенційний вплив на загальний процес соціально-економічного розвитку.

Після досягнення в Україні справедливого миру та повернення окупованих територій першочергова увага має бути приділена саме економічному розвитку, найкоротший шлях до якого полягає у фінансуванні інвестиційно-інноваційних процесів. Треба зазначити, що цей процес було розпочато ще влітку 2022 року, коли Урядом було прийнято рішення надання на конкурсній основі (у тому числі з метою активізації інноваційного пошуку та застосування його на практиці) грантової допомоги бізнесу. Так, станом на 23.06.2025 року, тільки за програмою “Власна справа” більше 26 тисяч українців отримали від держави грантову підтримку у розмірі 6 млрд грн та вже сплатили 8 млрд грн у вигляді податків [16].

Ще одним вагомим кроком в умовах війни є затверджені на 2026 рік у Державному бюджеті України обсяги фінансування на освіту та науку у розмірі 298,8 млрд грн, що має стати вагомим стимулом на шляху розвитку людського капіталу з його подальшим внеском в економічний розвиток держави [17].

Отже, збільшення боргових зобов'язань є об'єктивним наслідком функціонування вітчизняної економіки в умовах військового конфлікту та потребує прийняття конструктивних рішень щодо переорієнтації економіки на впровадження сучасних технологій, забезпечення фінансування

інноваційних процесів, випуску новітньої конкурентоспроможної продукції та надання послуг в пріоритетних сферах діяльності, у тому числі, для підвищення рівня боргової безпеки держави. Певною мірою високі ризики щодо стану боргової безпеки в Україні можна одночасно вважати вагомим стимулом для фінансування освіти, науки та інновацій.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Інноваційний розвиток є важливою складовою розвитку підприємницьких структур та економіки країн, важливим чинником підвищення ефективності та прибутковості діяльності підприємств та організацій, розбудови пріоритетних сфер діяльності в стратегічній перспективі та запорукою зростання фінансової та боргової безпеки кожної держави.

У дослідженні проаналізовано інноваційну активність підприємств в Україні, визначено основні тенденції у зміні кількості інноваційно-активних підприємств, зроблено висновки щодо необхідності активізації цих процесів, зважаючи на незначну кількість підприємств, залучених до інноваційних процесів. Проаналізовано джерела фінансування інноваційних процесів за рахунок державних коштів та власних коштів підприємств. Фінансування інноваційних процесів з використанням досвіду розвинених країн щодо форм, методів та джерел фінансування є одним із важливих напрямів забезпечення поступального розвитку економіки країни та підвищення рівня фінансової та боргової безпеки.

Перспективи подальших наукових досліджень будуть орієнтовані на використання міжнародного досвіду та напрацювань щодо форм, методів та джерел фінансування інноваційних процесів, з врахуванням стратегічних перспектив відродження економіки України.

Література

1. Вагонова О.Г., Госалова С.В., Терехов Є.В. Сучасний стан інноваційної діяльності на промислових підприємствах України. *Економічний*

вісник. 2020. № 3. С. 189-196. URL: <https://doi.org/10.33271/ebdut/71.189> (дата звернення 09 Лютого 2026).

2. Заїка С., Грідін О., Заїка О. Фінансові аспекти інноваційного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. №55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-62> (дата звернення 09 Лютого 2026).

3. Зозуляк М. Проблеми фінансового забезпечення інноваційних процесів. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-87> (дата звернення 09 Лютого 2026).

4. Маслов Ю.К., Семенова В.Г. Фінансові аспекти формування інтелектуального капіталу підприємств та забезпечення трансферу технологій. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. Випуск 2 (29). С. 188-196. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i29.171738> (дата звернення 09 Лютого 2026).

5. Ярова Н.В., Воркунова О.В., Баришнікова В.В. Зарубіжний досвід державної підтримки інноваційної діяльності (макро- та мікроекономічні аспекти). *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць*. 2023. № 2 (83). С. 5–18. URL: <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2023-2-05-18> (дата звернення 09 Лютого 2026).

6. Романовська Ю. А., Смоляр Л.В. Аналіз державного боргу України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-> (дата звернення 09 Лютого 2026).

7. Луцишин З.О., Катрич О. Д., Хлопчик В. Д., Южаніна Н.П. Імперативність фінансової безпеки держави для сталого повоєнного відродження. *Міжнародна економічна політика*. 2025. № 1 (42). С. 130-165. URL: DOI: 10.33111/іер.2025.42.06 (дата звернення 10 Лютого 2026).

8. Semenova V., Litvinov O., Yermachenko V., Vicen V., Hajnisova E. Identification and assessment of the components of the enterprise's intellectual capital. *Access to science, business, innovation in digital economy, ACCESS Press*.

2025. Vol.6(2). Pp.336-356. URL: [https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2\(6](https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2(6)
(дата звернення 10 Лютого 2026).

9. Офіційний сайт Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України. «Інформаційні матеріали щодо стану інноваційної діяльності», доступний за посиланням: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=Informatsiini> (дата звернення 10 Лютого 2026).

10. Global Innovation Index 2025. «Innovation at a Crossroads», доступний за посиланням: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/assets/89507/global-innovation-index-2025-en.pdf> (дата звернення 10 Лютого 26).

11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. «Економічна статистика / Наука, технології та інновації», доступний за посиланням: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 10 Лютого 2026).

12. Офіційний сайт Міністерства фінансів України (2026), «Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України», доступний за посиланням: <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg> (дата звернення 11 Лютого 2026).

13. Офіційний сайт Верховної Ради України (2013), Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року № 1277, доступний за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13> (дата звернення 15 Лютого 2026).

14. Офіційний сайт Національного банку України (2026), «Макроекономічні показники», доступний за посиланням: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators> (дата звернення 15 Лютого 2026).

15. Верховна Рада України (2010), «Бюджетний Кодекс України», доступний за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення 15 Лютого 2026).

16. Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України (2025), ««Власна Справа»: 8 млрд грн податків сплатили грантери програми», доступний за посиланням: <https://me.gov.ua/News/Detail/f3654b44-1172-43a8-a2ff-4f0346c7982d?lang=uk-UA&title=VlasnaSprava-8-MlrdGrnPodatkivSplatiliGranteriProgrami> (дата звернення 15 Лютого 2026).

17. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України (2025), «Держбюджет-2026: на освіту і науку спрямовано рекордні 298,8 млрд грн.», доступний за посиланням: <https://mon.gov.ua/news/derzhbiudzhets-2026-na-osvitu-i-nauku-spriamovano-rekordni-2988-mlrd-hrn> (дата звернення 15 Лютого 2026).

References

1. Vagonova, O.G., Gosalova, S.V. and Terekhov, E.V. (2020), “Current state of innovation activity at industrial enterprises of Ukraine”, *Ekonomichnyi visnyk*, [Online], vol. 3, pp. 189–196. <https://doi.org/10.33271/ebdut/71.189>.
2. Zaika, S., Gridin, O. and Zaika, O. (2023), “Financial aspects of innovative development”, *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-62>.
3. Zozulyak, M. (2022), “Problems of financial support for innovation processes”, *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 42. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-87>.
4. Maslov, Yu.K., Semenova, V.G. (2019), “Financial aspects of the formation of intellectual capital of enterprises and ensuring technology transfer”, *Finansovo-kredytna diial'nist': problemy teorii ta praktyky*, [Online], vol. 2 (29), pp. 188-196. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i29.171738>.
5. Yarova, N.V., Vorkunova, O.V. and Baryshnikova, V.V. (2023), “Foreign experience of state support for innovative activities (macro- and microeconomic aspects)”, *Rozvytok metodiv upravlinnia ta hospodariuvannia na*

transporti: Zb. nauk. prats', [Online], vol. 2 (83), pp. 5-18.
<https://doi.org/10.31375/2226-1915-2023-2-05-18>.

6. Romanovska, Yu. A., Smolyar, L. V. (2024), "Analysis of the state debt of Ukraine in wartime", *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 62.
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62->.

7. Lutsyshyn, Z.O., Katrych, O.D., Khlopchyk, V.D. and Yuzhanina, N.P. (2025), "The imperative of the state's financial security for a sustainable post-war revival", *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, [Online], vol. 1 (42), pp. 130-165. 10.33111/iep.2025.42.06 (Accessed 10 Feb 2026).

8. Semenova, V., Litvinov, O., Yermachenko, V., Vicen, V., and Hajnisova, E. (2025), "Identification and assessment of the components of the enterprise's intellectual capital", *Access to science, business, innovation in digital economy*, ACCESS Press, [Online], vol. 6(2), pp. 336-356.
[https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2\(6\)](https://doi.org/10.46656/access.2025.6.2(6)).

9. Official website of the Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine (2026), "Information materials on the state of innovation activity", available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=Informatsiini> (Accessed 10 Feb 2026).

10. Global Innovation Index, "Innovation at a Crossroads" (2025), available at: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/assets/89507/global-innovation-index-2025-en.pdf> (Accessed 10 Feb 2026).

11. Official website of the State Statistics Service of Ukraine, "Economic Statistics / Science, Technology and Innovation", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 10 Feb 2026).

12. The official site of Ministry of Finance of Ukraine (2026), "Information certificate on the state and state-guaranteed debt of Ukraine", available at: https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg_ (Accessed 11 Feb 2026).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), “Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13> (Accessed 15 Feb 2026).

14. The official site of National Bank of Ukraine (2026), “Macroeconomic indicators”, available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators> (Accessed 15 Feb 2026).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine “Budget Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (Accessed 15 Feb 2026).

16. Official website of the Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine (2025), "Own Right: UAH 8 billion in taxes were paid by the grantors of the program", available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/f3654b44-1172-43a8-a2ff-4f0346c7982d?lang=uk-UA&title=VlasnaCprava-8-MlrdGrnPodatktivSplatiliGranteriProgrami> (Accessed 15 Feb 2026).

17. Official website of the Ministry of Education and Science of Ukraine (2025), “State Budget 2026: a record 298.8 billion UAH is allocated to education and science”, available at: <https://mon.gov.ua/news/derzhbiudzhet-2026-na-osvitu-i-nauku-spriamovano-rekordni-2988-mlrd-hrn> (Accessed 15 Feb 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 26.02.26

Прорецензовано / Revised: 09.03.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26